

HAJDUFÖLD

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy hónap . . . 25 K Félévre . . . 150 K
 Negyedévre . . . 75 K Egész évre . . . 300 K
EGYES PÉLDÁNY ÁRA: 1 KORONA

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
 Megjelenik hétfő kivételével minden nap
 Felelős főszerkesztő: Dr Komlössy Imre

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM
INTERURBAN TELEFON: 3-48. SZÁM

A magyar liberális mus

A magyarság elniakarasának ellenségei a liberális mus dobják oda a mérleg serpenyőjébe, amikor a nemzet önvédelmi célzatu intézkedései ellen érvelnek. Azt a liberális mus, melynek alapja az emberi kultúra, jelzava az emberszeretet spontán megnyilatkozása és lényegében és tisztá valóságában tiszteltreméltó normája kell, hogy legyen minden idők és nemzetek politikai irányzatának. A látszat azt mutatja ebből a szembeállításból, hogy a magyarság nemzeti megújulásának alapgonddalait ellentétben állanak ezzel az ideális liberális mussal. A valóság azonban az, hogy rem a most érvényesítésre törekvő politikai irányzat áll szemben a liberális mussal, hanem maga a liberális mus áll ellentétben azzal a szerlépörrel, amely őt a politikában tényleg megilleti, s amelyet ennek ellenére jajongó hvevei neki vindikálnak. A liberális mus nem szabad, hogy célja legyen egy ország politikai irányának, hanem egész szerepe csak abban kumulálhat, hogy útmutató, irányító tényező legyen a hatalóm birtokosainak kezében. Nem kizárólagos irányító, hanem csak annyiban és addig, amennyiben és ameddig a nemzet érdekeide nem ütközik.

A mult magyar politikának főbúne és hibája éppen az volt, hogy korlátok nélküli szabad tétet engedett a liberális mus érvényesülésének és közvetve ugyan, de lehetővé tette a nemzeti ideálok elhalványulását. A liberális musnak erre a nemzetrontó tultngó szerepére mutatott rá a numerus claususrol megindult parlamenti vita foyamán dr Milotay István, az Új Nemzedék felelős szerkesztője, Debrecen város I. kerületének nemzetgyűlési képviselője mélyenjáró gondolatokban gazdag beszédében, melyet rövid kivonatokban e helyen közlünk:

— „Az eddigi vitának talán legértékesebb eredménye, hogy bizonyos mértékig hozzájárult a liberális mus szerepének, mivoltának és jelentőségének tisztázásához. Érdekes, hogy még olyan szónokok is, mint P. onaszka, azt vették zsincrmértékül, hogy viszonylik a javaslat szelése és intenciója a liberális mushoz. A javaslatot, mint az állami beavatkozás példáját állítják szembe a liberális gondolattal, pedig a liberális mus a régi renddel szemben, melyet megsemmisített annakidején, első jelentkezési formájában maga is állami beavatkozást jelentett. Ama gazdasági erők természeténél fogva, melyeket felszabadított, a liberális mus hovatovább új elnyomást jelentett minden téren. 50—60 esztendő elég volt hozzá, hogy ezt a pályát megtussa. Lett beidőle a kapitalista-plutokratikus gazdasági rend, mely az elnyomás és kizsákmányolás új formáit, a politikai, gazdasági és társadalmi uralom új eszközeit adta új osztályoknak, melyek szárnyain fölemelkedtek.

Ez a fejlődés nálunk kirivóbb volt, mint bárhol másutt, mert nálunk Ausztriához való viszonyunknál fogva ez a fejlődés valóságos gyarmati jellegű volt a magyarság rovására. Oriási hirtelenséggel és roppant aránytalanságban kibontakozott, anélkül, hogy vele párhuzamosan nőttek és szervezkedtek volna az ellensúlyozó erők. Ez a fejlődés nálunk a kapitalista jelleg mellett ráadásul szükségképpen zsidó jellegű is volt. Hogy a magyar társadalmi, politikai és gazdasági erőknek ez az eltökéltsége így végbemehetett, oka egyebek közt a sajátéges magyar felfogás volt, mely azt hitte, hogyha mienk a kormányzati és politikai

hatalom, akkor kezünkön marad minden téren a hegemonia. Eldobtuk magunkól a szabad verseny által kínált szervezkedés eszközeit. Így lett nálunk a liberális mus által a gazdasági szabad versenyből a bankok egyeduralkodó, a szabad sajtóból már a háboru alatt monopólium a kapitalista tényezők kezén, a társadalmi érvényesítés szabadságából pedig a szabadkőművességén keresztül a legönzöbbszelekció. Mi, kezünk közt az állami hatalommal, lecsusztunk: földbirtok, pénz és hitelszevezet, valamint a kulturális vezetés terén egyaránt

A magyar keresztyén-középosztály példái állami támogatás mellett és az állami hatalom birtokában is elszegényedett, szinte megsemmisült, a románság, vagy a zsidóság pedig ezalatt hatalmas új értelmiségi osztályt termelt ki magából. A zsidóság és a nemzetiségek példája mutatja, mit tesz az autonóm célu társadalmi, gazdasági és kulturális szervezkedés. Nekünk is ezt a példát és ezt a módszert kell követnünk.

Hiába hozunk törvényt például a keresztyén sajtóról, ha önálló társadalmi erők létre nem hozzák azt a sajtót. Hiába hozunk törvényt a zsidó kereskedelem ellen, ha egyide-

jűleg nem csinálunk keresztyén kereskedelmet. A földbirtok terén sem változtathatjuk meg az eltökélt erőviszonyokat, csak úgy, ha megnyitjuk a feltörekvés szilipjeit a zsidósággal szemben egy új és hatalmas versenytársnak: a magyar parasztságnak. Hiba volna, ha a zsidókérdésben a törvényhozás mindenhatóságának illuzióját táplálnánk a közvéleményben. A főcél az, hogy a törvényhozás, az állami hatalom ne lehessen többé a zsidóság segítségére ebben a harcban, mint a multban volt, hanem nyujtsa a magyarságnak az e téren nyujtható mindeoltalmat és segítségét. A munka másik, talán még fontosabb része a keresztyén társadalomra vár.

... A zsidóság a liberális mus nevében tesz kifogásokat a numerus clausus ellen. Már a háboru alatt kiderült, hogy ő maga, saját uralma érdekében mennyire megtagadta a liberális mus elveit. A Károlyi forradalom alatt és a kommunista uralomban pedig kiderült, hogy a zsidó szellemtől semmi sem áll távolabb mint a liberális mus. A zsarnokságnak, a másvéleményűek elnyomásának és üldözésének soha szörnyőbb példáit nem láttuk, mint éppen a zsidóság részéről e két időszakban.

Ruppert Rezső védi a liberális mus

A nemzetgyűlés mai ülése

Budapest, szept. 20. (Nemz. St. t. j.) A nemzetgyűlés mai ülése Rakovszky István nyitotta meg fél 11 órákor. Folytatták a numerus clausus felett megindult vitát. Első szónok Ruppert Rezső, aki védi a liberális mus. Az előtte szólók, akik erősen kifejezték a liberális mus ellen, bizonyára összetévesztették a liberális mus a kapitalizmussal. A liberális mus programja harc az elnyomás ellen. Beszédében felemliti Magyarország történeléből azokat az időszakokat, amikor az elnyomás ellen harcoltak s azt állítja, hogy ezekben születtek meg a liberális mus. A javaslatot nem fogadja el, mert kulturáellenesnek tartja.

Gömbös Gyula személyes kérdésben szól fel s megerősíti azokat a statisztikai adatokat, amelyeket Ruppert nem hivatalos megállapításnak mondott.

Mikoványi Jenő a mentelmi bizottság jelentését olvassa fel Rakovszky István és Hencz Károly mentelmi ügyében, Orffy Imre a pénzügyi bizottság jelentését mondja, el majd So-

mogyi István Szmracsányi György mentelmi ügyéről tesz jelentést.

Ezután Dánér Béla szólal fel. Elmondja, hogy Lengyelországban naponta 1000 zsidó kér utlevelet az amerikai missziótól, úgyhogy 2—3 év mulva Lengyelország teljesen megszabadul a zsidóktól. Franciaországban 50 millió lakosra 85 ezer zsidó esik, Magyarországon 8 millióra 1 millió. Ha azt az arányt akarjuk elérni, ami Franciaországban van, akkor Magyarországon csak 15 ezer zsidó lehet. Reméli, hogy ez a törvényjavaslat a magyar szabadságharc első győzelme lesz. A javaslatot Bernolák Nándor indítványával együtt fogadja el.

Sándor Pál beszédében kijelenti, hogy az ő munkája a nemzetgyűlésen a zsidóság elleni vádak megcáfolása. A zsidóság sohasem volt külön nemzetiség és mindig egyenlő jogu volt a keresztyéyekkel. A javaslatot nem fogadja el.

Elnök napirendi javaslatot tesz, amiután az ülés 3 órakor véget ért.

Az ÉME nagygyűlése

Budapest, szept. 20. (Nemz. St. tel. jel.) Vasárnap délelőtt nyitotta meg Szmracsányi György, a nemzetgyűlés alelnöke az Ébredő Magyarok Egyesületének monstre nagygyűlését a Tattersall előtti térségen. Szmracsányi György megnyitójában a következőket mondotta:

— Meg kell állapítanom, hogy nemcsak hogy megfelelő támogatást nem találtunk a kormányban, hanem bizonyos fokú bizalmatlanság nyilvánul meg velünk szemben. Ezzel szemben a legnagyobb öröme szolgál, hogy a hatalmi tényezők közül sokan a legmelegebb támogatásban részesítenek. Legfontosabb a sajtóra vonatkozó követelésünk. A szabadságjogokat tiszteltbe tartjuk, de nem tűrünk más lapot, csak azt, amely keresztyén és nemzeti célokat szolgál. Követeljük az újságíró kamarák létesítését. Bejelentem, hogy az egész vonalon megszüntetjük a defenzívát s állépünk az offenzívába.

Magánakcióba nem szabad bocsátkoz-

nunk, de aki velünk szembeszáll, elfogjuk hengerelni. Ezután Haller István miniszter szólal fel, aki a diákok segélyezésére hívja fel a hatalmas testületet, az Ébredő Magyarokat. Indítsonak akciót, hogy minden ember nyissa meg az erszényét a diákok segélyezésére.

Ezután elfogadja a nagygyűlés az elnöki konferencia 25 pontból álló „Mit követel a magyar nemzet?” című határozati javaslatot, melyet kedden fognak átadni a kormánynak a parlament épületében.

Ingyen burgonya a tisztviselőknek

Budapest, szept. 20. (N. St. t. j.) A közlelmezési miniszter utasította a Burgonya Központot, hogy a Nyírségből szállítson fel burgonyát és ingyen ossza szét a tisztviselők között. A miniszter rendelete nyomán a Burgonya Központ 7500 vagon burgonyát szállít fel, amit ingyen bocsát a tisztviselők rendelkezésére, csupán a kezelési illetékért fognak fizetni 50 fillért.

A nagyvagyongadóról

II.

Vasárnapi számunkban ismertettük Németh A. adósnak, a Baross-szövetség ügyvezető alelnökének felolvasását a nagyvagyongadóról és vagyonszaporulati adóról. Előadása első részében az ide vonatkozó német, osztrák és cseh törvényes intézkedéseket tárgyalta, majd áttért arra a kérdésre, hogyan állunk e tekintetben nálunk, Magyarországon?

A proletárdiktató bukása után a kommunizálás gyakorlati eredményeinek közvetlen hatása alatt mértékadó pénzügyi köreink abban a meggyőződésben voltak, hogy a vagyongadót el kell kerülni, mert kétségtelen, hogy annak már erősen szocialista íze van. Sohasem felejttem el, hogy egy kiváló francia közgazdászal folytatott beszélgetésem során ez az ur így jellemezte a nagyvagyongadót: „Grand impôt sur la fortune cest un bolsevisme charitable.” A nagyvagyongadó nem más, mint könyörületes bolsevizmus.

Fellner szerint a nagy vagyongadó nem lehet öncél, hanem csak eszköz. Eszköz az államháztartás rendbehozására. Fellner a nemzeti vagyont 41 5 milliárd arany koronára becsülte. Ez azonban teljes egészében nem esne vagyongadó alá. Ebből ugyanis levonandó az állam, a megye, a község, stb. vagyona 7 4 milliárd, kisházak 3 1 milliárd, kisházak 2 3 milliárd és butorok, háztartási berendezések 2 milliárd, összesen 14 8 milliárd értéke és így marad adóalapul 26 7 milliárd arany korona.

Ha a svájci kurzushoz igazodunk, ugye az a békebeli értéket legalább 40-nei kell szoroznunk. A mai érték tehát 108 milliárd papír korona volna.

Fellner tervezete szerint nálunk az egyszerű nagy vagyongadó a következő progresszióval hozhatná be:

20 000 kor. után 5%
1 000 000 kor. után 25%
10 000 000 kor. után 50%

Ily kincs mellett az eredmény 13 és egy negyed milliárdra rugna. Fellner azt kérde, hogy érdekes-e ezért az eredményért a közgazdasági életet annak a nagy megrázkódtatásnak kitenni, amellyel a nagy vagyongadónak elkerülhetetlenül jár. Fellner szerint a nagyvagyongadó miatt az egyes gazdasági existenciák vagyoni helyzetében óriási eltolódások lesznek, mert a becslések, a kivételek kellő alapossgal és lelkiismeretességgel mindentől nem tejesíthetők.

Ehez a sötét aggodalomhoz hozzáfűzhetjük, hogy vajon lesz-e Magyarországon pénzügyminiszter, aki képes lesz megragadni azokat a nem fiktív, hanem valóságos háborus vagyongadót, amelyek dollárokkban és fontokban, aranyban, platinában, gyöngyökben és gyémántokban, szerényen elhúzódva, láthatatlanul, felfedezhetetlenül elrejtődik, avagy csak ezuttal is az immobil, az ingatlan vagyoni lékeljük meg, amely eddig is alaposan hozzájárult a közterhek fedezéséhez?

A 41 5 milliárd arany korona nemzeti vagyongadóra 6 7 milliárd arany korona volt. Ez 16 százalékos kamatoztatásnak felel meg. Ha a vagyongadót 13 egy negyed milliárd elvonatják, ez az elvont vagyon nem fog produkálni, nem fogja növelni önmagát, hanem csak az állam szabadul meg ez összeg 6 százalékos kamatterhelétől. E 10 százalékat tehát a nemzeti vagyongadónak állami bevételre való átalakításánál elveszítjük. Ez a 10 százalékos évi veszteség Fellner szerint 1325 millió arany koronára rug.

Ausztriában a meggyőződés, a szocialista kormányzatnak kiszolgáltatói polgárság azzal érvelt a nagy vagyongadó ellen, hogy annak az osztrák állami pénzügyek úgy sem fogják semmi hasznát sem venni, mert a nagy vagyongadó eredményére az entente jóvátételi bizottsága ráteszi a kezét. Erről Klug Emil múlt heti előadásában akként nyilatkozott, hogy Reich pénzügyminiszter által az entente jóvátételi bizottságával folytatott tárgyalások szerint az entente „azt a kijelentést tette, hogy a nagy vagyongadó pénzügyi eredményeit igénybe venni nem fogja.” Klug Emilnek igaza van. A jóvátételi bizottság tényleg tett ilyen kijelentést, de abban a kijelentésben volt még egy szó, amelyet Klug Emil kifejezett és amely szó úgy a francia, mint az angol nyelven felelet egyfor-

mán hangzik. E szó angolul: „preliminary”, franciául: „préliminaire”, amely szavak tudvalevőleg annyit jelentenek, hogy egyelőre. Ez a szó pedig ugyebár a jóvátételi bizottság kijelentésének egészen más színezetet ad.

Fellner nem habozik kijelenteni, hogy tekintettel arra a bizonytalan helyzetre, amelyet a nagy vagyongadó előidéz, figyelemmel hielszervezetünknek rettentő megbotlyogtatására, jobb a folyamatos periodikus adó, mint a tabula rasa.

Szende pénzügyminisztersége idejében az adómentes vagyon-minimumot 20 000 K-ra, 10 holdban kontemplálták.

Jelenlegi pénzügyminiszterünk épp az elmúlt napokban a költségvetés benyújtásával kapcsolatosan jelentette ki, hogy az egyszerű vagyongadó szükséges, hogy annak megvalósítása nagy gondot okoz, megfelelő előkészületeket igényel. Akik figyelemmel kísérik a magyar állam háztartásának kritikus helyzetét, azok számára Korányi miniszter kijelentése nem jelenthet meglepetést. Az is nyílt titok volt, hogy a 20 milliárdos kiadással szemben 10 5 milliárdos reménység áll szemben. Sándor Pál azonban múlt heti parlamenti beszédében a 10 5 milliárdos bevétel realizálását kétségbevetta. Szerinte a bevétel legfeljebb 6 milliárdra tehető. A miniszter nem is titkolja, hogy mi a nagy vagyongadóval egyáltalában nem érjük el pénzügyi értékének javulását, ily módon nem remélhetjük pénzügyeink szanalását. E helyett polgáraink, vállalatunk, üzemeink még jobban eladósodnak. Holott nálunk eddig is ismeretlen volt a saját tőkének az a domináló szerepe, ami a nyugati államok kereskedelmét és iparát oly kiváló módon jellemzi.

A megadóztatásnál is áll az az elv, hogy amely állam sokat markol, az keveset fog. Klug Emil a múlt héten tartott felolvasásában az adóterhek kiszabásánál a bölcs mérséklet konkluziójára jutott a vészes aggodalmakkal teli előadását e klasszikus idézzel fejezte be: „Quod dixi, dixi — et salvavi animam meam!”

Én is szeretném, ha e szerény ismertetést egy klasszikus idézzel fejezhetném be. E célból a bibliához, Lukács evangéliumához fordulok: A felbuzgatott lesekedő azt tudakolja Jézustól, hogy „illik-e adót fizetnünk a császárnak, vagy sem?” Jézus így felelt: „Mit kísértettek engem? Mutassatok nekem egy pénzt: ki ábrázolja, neve vagyon rajta?” Felelvén pedig mondánk: „A császáré.” Ő pedig monda nekik: „Adjátok meg azért, ami a császáré, a császárnak és ami az Istené, az Istennek.”

Adjuk meg az államnak, ami az államé és az Istennek, ami az Istené.

Bethlen István grófot egyhangulag választják meg

Hódmezővásárhely, szept. 20. (N. St. t. j.) Bethlen István gróf ellenjelölje, Becsky László nem kapta meg a jelöléshez szükséges 500 aláírást, így Bethlen megválasztása egyhangu lesz. Bethlen gróf vasárnap mondta el programbeszédét, amelyben a bel és külpolitikai helyzettel foglalkozott.

A lengyelek Rigában

Bécs, szept. 20. (N. St. t. j.) A lengyel békeküldöttség ma szikratáviratban közölte a lengyel kormányval, hogy megérkezett Rigába. Holnap találkozhatnak egymással Joffe és Damsky. Az oroszok hajlandók elismerni a Cursan vonalat Lengyelország határának, de más engedélyt nem hajlandók tenni.

Letartóztattak egy magyar-gyalázó színésznőt Szegeden

Szeged, szept. 20. (Nemzeti St. tel. jel.) A szegedi államrendőrség letartóztatta a áltársáért az ügyészség fogházába Deák-Deutch Főra színművésznőt, aki egy társaságban súlyos szavakkal illette a magyarságot s ilyenekkel mondott, hogy „sajnálom, hogy egyedül magyarul tudok ugatni, mert máskülönben rég eltávoztam volna”. — A hadsereget, továbbá a tisztikart is súlyos sértésekkel apostrofálta egy szegedi kávéházban.

A nemzeti liga hangversenye

Az Egyesült Keresztyén Nemzeti Liga debreceni osztálya első magyar estélyével ma fél 8 órakor lép a közönség elé a Vig-zinházban. Minden gondolkodó ember előtt világosan áll, hogy mit jelentett a magyarságnak az, midőn a nemzeti ideálok, a keresztyén öntudat elhomályosodtak előtte. Egyértelmű volt a végveszedelemben rohanással. Meg kell tehát értenie mindenkinek azt is, hogy ha a sülyedéstől, a végveszedelemből saját erőnkkel akarjuk magunkat kiemelni, megmenteni, — pedig bizonyos, hogy egyedüli jó barátunk a saját erőnk, — akkor ezt az erőt a reánk váró rettentő feladatok előtt csak úgy vagyunk képesek imponáló mértékben kifejteni, ha a nemzeti és keresztyén gondolat talapatán vetjük meg lábunkat.

Ezért határozta el az Egyesült Keresztyén Nemzeti Liga debreceni osztálya, hogy a cél szolgálataiban a magyar és keresztyén tradíciók megőrzésére, mindenki szívében ébrentartására magyar estéket rendez, melyen a régi magyar zene- és versköltsézet remekait nyitja fel a közönség előtt.

Nincs kétség az iránt, hogy a közönség az estély jelentőségét, melyen gondolatban a művészet két ellenséges világnézlete mérkőzik egymással, fel fogja ismerni s tömegesen fog megjelenni.

Az estély jelentőségét emeli az, hogy a rendezőség a hangverseny szünetében egy aquarel festményt fog kisorsolni, melyet a Liga céljaira Bakoss Tibor festőművész ur festett és ajándékozott. A festmény címe „Emlékezzünk régiekről”, tárgya pedig egy allegória, mely hatalmas művészi koncepcióban eleveníti meg a Liga magasztos céljait.

A hangversenyre jegyek és sorsjegyek még kaphatók a Csáthy Ferenc könyvkereskedésében.

Amerikai lelkész a Nagytemplomban

Vasárnap délelőtt 9 órakor a Nagytemplomban Nagy Ferenc roeblingi (U. S. Pennsylvania) ref. lelkész tartotta az istentiszteletet. Zsufolásig megtelt a Nagytemplom hármashajója ajtatos közönséggel, hogy meghallgassák az ősi kollégium egykori nótás diákját, a 8 évvel ezelőtt Amerikába szakadt költőpapot. Gyönyörű ima után, költői szárnyalású beszédében ecsetelte az amerikai magyarság törhetetlen hazaszeretét, vallási buzgalmat, lelkes áldozatkészségét, melynek kiapadhatatlan forrása a szeretet. Leírhatatlan érzéseket fakasztott a hallgatóságban: könnyek ragyogtak a szemekben, visszafojtott lélekzettel figyeltek minden szavára. Olyan keresetlen, egyszerű és igaz volt, mint a Megváltó igéinek hirdetője, a halászközből lett apostolok. Az ő beszédjéből értette meg mindenki, micsoda munkát végeztul az Océánon a misszionárius magyar pap és mért ragaszkodnak annyira hozzájuk a hitek. Megindító volt az Amerikában született magyar kisleányról mondott úde, ártatlan, szívvel markoló elbeszélése. A gyermek hallotta szüleitől a szálló igét: „Ki a Tisza vizét issza, vágyik annak szíve vissza!” és mondja szüleinek, hogy úgy e azért vágyódtok vissza az óhazába, mert ott születetek a Tisza mentén és itatok a vízből? Később beteg lett a kisleány és nagy lázában hűsítő után epedt és mondta, hogy csak egyetlen kortyot adjanak a Tisza vizéből, meggyógyul mindjárt tőle. Az istentisztelet után az Emlékkertben egész seereg ember vette körül az ifju roeblingi ref. lelkészt, hogy üdvözöljék.

Pogány József Moszkvában

Bécs, szept. 20. (Nemzeti St. tel. jel.) Pogány József a magyar kulturdiktátor (?) Stokholmon át Moszkvába érkezett.

Elnökválasztás Franciaországban

Páris, szept. 20. (Nemz. St. tel. jel.) A köztársasági elnököt választó nemzetgyűlés szeptember 30 án, csütörtökön délutánra választotta össze.

HIREK

Szörnyű

gaszág és otromba brutalitás híre jutott el hozzánk Munkácsról, hőstelkü Zrinyi Ilona városából... Egy magyar uriaszony, Berkovits Gusztávné, kerülő utakon és nagy áldozatok árán megtudta, hogy „magyar” területen rekedt 18 éves fia halálosan beteg. Kétségbeesve rohant az alispáni hivatalba utlevélért, mellyel gyermeke halálos ágyához mehessen. A podzsupán azonban, dr. Köszler nevével tagadta az utlevél kiadását s mikor az irtóztató anyai fájdalmak közt vergődő uriaszony kifakadt a cseh rémuralom ellen, a mindenható podzsupán felkelt helyéről, Berkovitsnéhoz ment és arculütötte a szerencsétlen uriaszonyt... Irjuk e tovább, hogy vitéz cseh katonák patkói rugdosták ki a magyar anyát a podzsupán hivatalából, hogy nemcsak halálát magzatát nem láthatta meg, de még lakásából sem mozdulhat ki többé... Minek irjuk... A szörnyű gaszág rémsége rettenetes bosszúért kiált föl a magyarok Istenéhez, s bizton tudjuk: ha eljön a leszámolás órája, egyetlen magyar anya sem fog habozni, hogy gyermekét a latrok méltó megbüntetésére küldje...

— Rendkívüli városi közgyűlés. Miután a főhadiszabványok emelése iránti kereseteket szept. végéig be kell adni, s sürögösen össze kell hívni a városi közgyűlést. A gazdasági bizottság vasárnap tartott ülésén foglalkozott a béremelésekkel és a haszonbéréket holdankint 300-tól 800 koronáig kéri megállapítani a földek minősége és használhatósága szerint. A közalkalmazottak és a munkásokért földbérletét az eddiginek kétszeresére javasolják emelni.

— Dr Papp Károly kinevezése. A hivatalos lap vasárnapi száma közli, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter dr Papp Károly egyetemi ny. rendes tanárt a debreceni m. kir. középiskolai tanárvizsgáló bizottság alelnökévé nevezte ki.

— Eskütétel. A városi tanács hétfői ülésén tette le a hivatali esküt Pohl Ferenc, a város új főkértésze.

— Máthé Miklós temetése. A város nyugalmazott házipénztáros, Máthé Miklós bizottsági tag szombaton elhalt. Hétfőn délután 5 órakor temették nagy részvét mellett. Temetésén részt vett a városi tanács és a tisztikar is.

— Hirtelen elhalt városi tisztviselő. A városi tanács hétfői ülésén Csóka Samu h. polgármester bejelentette, hogy Szabó Sándor helyettes iktató vasárnap hirtelen elhalt. A szorgalmas fiatal tisztviselőnek a harciéren szerzett szívbjaj okozta korai halálát.

— Milyen kenyérnek esznek a közalkalmazottak? A városi tanács hétfői ülésén Zöld József tb. tanácsnok valami bizonytalan fekete-barna színű, ragacsos, összesült piszkos mulattott be, melyről azt állította, hogy az — kenyér! Abból a lisztből süttötték, amit a városi közalkalmazottak szövetkezete osztott szét a tagjai közt. Nagy felháborodással szemlélték a tekintetes tanácsstagok a bemutatott kenyeret. Zöld József tb. tanácsnok bejelentette, hogy a „lisztben”, melynek ez a kenyérnek csufolt valami készült, árpan és tengerin kívül megörölt napraforgó héj van. Maga az állami vegyvizsgáló állomás fogja megállapítani, miféle anyagokat tartalmaz. Magoss György t. főügyész szerint nagy panamak vannak a dolog mögött. Ha ilyen kenyeret esznek a gyermekek, mind elpusztulnak. Meg kell állapítani melyik malomról került ki ez a liszt? A tanács elrendelte a vizsgálatot. Ezentúl mintát vesznek a lisztből és próbasütéseket fognak eszközölni.

— Lakások a Salétrom laktanyában. A városi tanács elhatározta, hogy a Salétrom-laktanya 4 épületét lakásokká alakítja át. Így 34 lakás lesz, melyből 6 szoba-konyha, a többi csak szobás lakrész. Az átalakítási költségek 223.000 koronába kerülnek, de ha anyagi ad a város, akkor az előirányzat lényegesen csökkenni fog.

— A női tábor keddi összejövetele elmarad a jövő keddre, amikor az összejövetele helye és időpontja is közölve lesz.

— Szénét ajánlanak a városnak. A város magáncégtől ajánlatot kapott 100 vagon szén szállításra. A cég a bányából 124 koronáért hajlandó adni a szén métermázsáját. Furcsa a dologban az, hogy a szén kormánybiztos által utalt, szénmennyiséget sem kapja meg a város és magáncégnek módjában van szénrel üzembedni!

— Szent képekkel házaló zsidók. Pár hete Pákozdy alispán, a Hajdúföld felszólalására, visszavonta a Grünhut Herbert és Oberdorfer Lajos (Lájbis) részére kiadott házalási engedélyt. Ez a két, pesti vigéc szentképekkel akart házalni fölun. Miután a megyében nem sikerült az tizlet, Debrecenben próbákoztak, de az engedélyt itt sem kapták meg: elutasították őket. Törtéennek még csodák néha a Basahalmán belül is!

— Az utcára kitett család. Valóságos bucsujárás ezinneve volt vasárnap a Szappanos utca. A közönség a Hajdúföld közlése nyomán saját szemével győződött meg Rácz Gábor nyugalmazott városi utmester kilakoltatásáról. Az embertelen eljárás általános megbotránkozást keltett. Magasrangú állami és városi tisztviselők bírák, katonatisztek is elmentek látni és meghallani, hogyan lehet elbánni debreceni adófizető polgárokkal. Egész sereg munkás kereste föl a kilakoltatás révén forgalmassá lett Szappanos utcát és nem válogatták meg a megbotránkozás hangos kifakadásainál a kifejezéseket. Még késő éjszaka is hangos volt az utca. — Voltak olyan elkeseredett emberek is, akik a háztulajdonost akarták kérdőre vonni és hogy nagyobb botrány nem esett, azt a kilakoltatott Rácz Gábor akadályozta meg, akinek ügyével ma fog foglalkozni a lakásbírószág. Eddig 19 hasonló eset történt már és száznál több van folyamatban. Rendszerrel dolgoznak itt, melyet szelöztetni fogunk, hogy a közönség lássa, milyen egyszerű módon lett kijátszani a lakásrendeletet, félrevezetni a bíróságot és hajléktalaná tenni tisztességes, keresztyén családokat. Mert kilakoltatott, szabad ég alatt lakó zsidó — talán felesleges is mondani — aligha van Debrecenben, az ősi kálvinista Rómában.

— Megnyitlik a Rose nyelviskola. Rose nyelvész-tanár ezúton értesíti tanítványait, hogy nyelviskoláját f. évi október hó 1-én ismét megnyitja. Korlátolt számban új tanítványok is felvételtnek az angol, francia és német tanfolyamokra. Beiratkozás naponta délben 12—2 óra közt az intézet helyiségében. (Széchenyi-utca 42. sz.) Tandíj havi 110 korona.

— Ahonnan még a hajdu is menekült. Zólyom vármegyéből a csehek nemcsak a magyar tisztviselőket üldözték ki, hanem a hajdukat is. Besztercebányáról, mely a megye másik városával, Zólyommal együtt magyar többségű volt, még a vármegye magyar hajduinak is menekülni kellett. Az egyik hajdut, Ádám Ferencet a hajduszoboszlói járási szolgabírószág-hoz osztották be.

— Ló felszerelés a hadseregnek. A nemzeti hadseregnek nagyobb mennyiségű pricc nyeregre van szüksége. Épen ezért mindazok, akik rendelkeznek priccnyereggel, felhivatnak, hogy ajánlják fel azt a hadsereg részére. Az átveteli hely: Budapest Ferenc József lovassági laktanya, hová az ajánlatküldendő kimutatással együtt. A felajánlott nyeregek árát a hadsereg megtéríti. Ugyanis 1 darab nyereg 4000—5000 kor., egy darab alsó heveder 200 kor., egy zászló 200 kor., egy pár kengyelvas 50 kor., egy pár kengyelcsiz 150 kor., 1 db csikós kanyargószárért szabályszerű orffékkal 400 koronát fizet, s a nem teljes készletet is megvásárolja. Ezenkívül vásárol a nemzeti hadsereg még civilt kántárt és egy darab vadász szűgyelőt 600 korona áron.

— Felülfizetések. A DNySC szeptember 12-én tartott táncmulatságán a következő felülfizetéseket kaptuk: Magyar Nemzeti Könyvnyomda vállalat 100, Hegedűs és Sándor irod. és nyomdai rt. 50, Baik Imre 50, Weisz Adolf 50, Varga Endre 50, Dobruczky Emilné 50, Stern Bertalan 50, Szilágyi György 40, Monoky Jánoska 40, Acs Mariska 40, Dózsa György 40, Pauló István 40, Hubeith Ottó 30, Balogh Imre 30, Molnár László 30, P. Szűcs Imre 30, Kronovitz Ignác 20, Ifj. Henrik 20, Steinhart György 20, Fehér Sándor 20, dr. Szatay Ferenc 20, Botos Sándor 20, Nagy Károly 15, Sipos János 10, Loránt József 10, Bódné Gaborné 10, Kiss Bálint 5, N. N. 5, László Béla 5, Debreceni József 5, Polyanszky Orosz 5 horonát, melyet az egyesület nevében ezúton köszönettel nyugtázok: Bartha József, pénztáros.

— A jótékony Nőegylet tea-délutánja. A debreceni jótékony Nőegylet nagy kellemes és hangulatos tea-délután rendezett f. hó 18. és 19-en a Bika-szállodai kávéházi termében. A tea-délután mindkét nap délutánján műsoros volt. — Az első délután a Fancsovics nővérek tánc készségekről tanuskodtak, szép magyar táncokat adva elő. A második délután Halmos Rezső Magyar Imre bandája élén szivhez szóló magyar nótákat hegedült, majd Papp Magda kellemesen énekel. Szébbnél-szebb urlányok szolgálták fel a tea délutánon, mely a jótékonyág jegyében kelő eredményekkel végződött.

— Vizsgálat a homokkerti olvasó-kör ellen. Az ébredő magyarok debreceni csoportjának főjelentése alapján Csóka Samu helyettes polgármester vizsgálatot rendelt el a homokkerti „kabaré” ügyében. Az indoklás szerint a homokkerti ref. olvasóegylet az általa hirdett valláserkölcsei és hazafias célt Gábor (Grún) Andor által írt művek előadásával, tehát oly iró munkái által kívánta szolgálni, amely iró ugy politikai szereplésre, mint irodalmi működésére nézve a hazafiattalan, destruktív és nemzetközi irányzat harcosa volt, amely irányzat az országot mai szerencsétlen helyzetébe juttatta. Mindezek alapján a nemzeti és keresztyén érdekek szempontjából és főleg azért, mivel a Homokkerten lakó nagyszámú munkáslakosság körében ily hazafiattalan iró műveinek előadása csak a hazafias és nemzeti érzés megrontására szolgálhat, azért az egyesületek feletti ellenőrzési jog alapján vizsgálatot kellett elrendelni annak megállapítására: fennforgott-e jelen esetben az egyesület részéről a célzatos destrukció, másrészt a műsorra vett darabok oly természetűek voltak-e, amelyek irójuk politikai szereplésével összhangzásban állanak.

— Dragább lett a koks. A városi tanács a világitási bizottság javaslatára a jóminőségű koks árát 120, a másodrendű koks árát pedig 100 koronában állapította meg métermázsánként.

— Rendőri hírek. Sérülés. Simonyi Pál a mikepércsi káptalani uradalom erdőrének fegyvere véletlenül elsült és jobb karját összeroncsolta. Súlyos sérülésével szállították a kózkórházba. — Körözés. A nagykállói elme-gyógyintézet megkeresésére a rendőrség elrendelte Horváth János elmebeteg körözését, aki onnan megszökött. — Csáló suszter. A Lindenfeld és Társa cipő gyár igazgatósága fejjelentést tett a rendőrségen Tarpai János debreceni suszter ellen, hogy a neki munkába adott 80 pár vászon cipőtalpból és kéreg-bőrből a talpbőröket ellopta és talpnak a kéreg-bőrt használta fel. A rendőrség Tarpai ellen az eljárását megindította.

— Katonazenekar hangversenye a Hungáriában. Szerdán este 8 órai kezdettel a vonós zenekar nagy klasszikus műsorrall hangversenyt tart a Hungária kávéházban. A jövdelem a zenealapra fordítatik.

— Hirdetmény. A debreceni katonaság szeptember 23-án délelőtt 7 órától délután 1 óráig Sárkut tanyánál harc-szerű lövészetet rendez éles tőténnyel. — Államrendőrségi kaptányság.

— Chován. Bartók, Bayer—Bichl, Burgmüller, Bach—Szendy, Czerny—Szendy st. zongora iskolák kaphatók Antalfynál, Szent Anna és Varga-u. sarok.

— Szüreti mulatság lesz e hó 26-án, vasárnap a Royalban. Énekszámokkal, szépségversennyel, jour-táviróval stb. egybekötve.

— Weiszmann Jakab okl. mérnök jogosított földmérő magánmérnöki irodája Piac-utca 64 szám alatt van.

Lengyel hadi jelentés

Varsó, szept. 20. (N. St. t. j.) A nagy vezérkar jelenté: Az ellenség üldözése közben megszállottuk a Ioucs, Hualyn, Tramblovaja, Olajor, Tarnopol—Brody vonalat s elfoglaltuk Dubnét s Rodnó irányban üldözzük a bolszeviki csapatokat. A front többi részén helyi harcok és élénk felderítő tevékenység. A Dajemen mellett az ellenség erős haderőt vont össze.

MŰVÉSZET

Nóth karnagy bucsuja. Tizenhét évén át szolgált a zeneművészet magasrögzött ügyét Debreczenben Nóth Antal zenelánár. Tizenhét évén át nevelte városunk fiatalait a zene isieni művészete szánára fogékony és tartotta fenn részére elsőrendű és jóhírű iskoláját. A tizenkilencedikben zárva maradtak az iskola kapui, hogy talán soha többé ki ne nyíljanak. A mestert másfelé szólította hivatala, még nagyobb, még magasabb ideálok szolgálatába, a Nemzeti Hadsereg X X X zenekara elére, hogy tudását és képességeit a haza számára kamatoztassa. Hiszünk és az eddigi eredményekből következtetjük, hogy a hadsereg jól választott Nóth karnagy személyében, aki ezután tudatja volt tanítványával és a zene barátival, hogy zeneiskoláját nagy elfoglaltsága miatt nem ill módjában fenntartani... A város szorgalmasabb lett egy kulturintézménnyel, de az ország gazdagabb vitéz hadseregének egy nagyra hivatott karmesterével.

Bécs a békeszerződés ellen

Bécs, szept. 20. (N. St. t. j.) Tegnap Bécsben 100 ezer ember részvételével nagy tüntetés volt a saint-germaini békeszerződés ellen. Míg a tüntető meret az utcán haladt végig, addig a városháza termében a tiltakozó iratot fogalmazták meg.

Törvénykezés

§ A debreceni rendőrség lovainak elkommunizálása. Azon éjjelen, melyen 1919. április 22-én a vörös hadsereg Debreczenből kivonult, megávit a rendőrségnek a volt 2. honvédhuszárezred Nyugat utcában levő lakanyája istállóiban elhelyezett lovak közül 17-et. A tettest az ugyanott elhelyezett székely törzszakad egyik tart. főhadnagyában keresték. A debreceni hadosztálybíró 3 napi tárgyalás után, melyen csaknem 40 tanút hallgatott ki, köztünk közéletünk több kiváloságát is, szombaton délután hozott ítéletet. A tárgyalást Mányi Márton százados-hadbíró vezette, elnök Cselyey alezredes volt, a vádhatóságot dr. Vitézy Iván főhadnagy-hadbíró képviselte, a védelmet dr. Pórszász Károly ügyvéd, katonai védő látta el. A bíróság a vád- és védőbeszéd meghallgatása után vádlottat azon az alapon, hogy a tanúk vallomásából beigazolást nyert, miszerint vádlott akkor jelen sem volt a lakanyában, a vád alól fejtette.

Színház

Színházi és mozgósínházi irodák jelentése.

A Csokonai színház igazgatósága figyelmébe ajánlja a bérlőknek, hogy törzskönyveiket bérleteiket szeptember 25-ig annyival is inkább váltsák ki, mert különben jogaikat elvesztik és helyeiket az újonnan jelentkezők kapják meg. A bérletes előadások szeptember 27-én megkezdődnek.

Szardán este a Millió című bohózat kerül színre, amelyre Kardoss Géza igazgató a tisztviselőknek kedvezményes jegyeket ad.

Csütörtökön este lesz a Cigánygrófnének a szezonlágér operettjének a bemutatója. A csudaszép zenéjü, páratlanul mulatságos operettének a látványosság számban menő kiállításán kívül szenzációja lesz egy pompás baletszám, amelyet még nem láttak a debreczeni színpadon. A Cigány grófné premierjére jegyek már előre válthatók.

A hét főbűn első fejezetét: A Szeméretlenség Eugen Sue világhírű regényét mutatja be az Apolló, a főszerepet Franceska Bertini a szép olasz művésznő játssza. Előadások 6 és 8-kor. Jegyelővétel.

A halál birodalma francia film tragédia 4 felvonásban a főszerepben mademoiselle Brabant Páris kedvenc művésznője, bemutatja az Uránia. Előadások 6 és 8-kor. Jegyelővétel.

Közalkalmazottak Beszerzési Csoportjának közleményei:

A testületi megbízott urakat és az intéző bizottság tagjait, kiket a testületek hozzánk bejelentettek, felhívjuk, hogy f. évi szeptember 21-én, kedden délután fél 5 órakor a tisztviselő étkezdében (Uranus) cukor, zsír, stb. osztása ügyében való megbeszélésre megjelenni sziveskedjenek.

Debreczen, 1920 szept. 20.

ROSE tanár
Nyelviskolója

Széchenyi-utca 42. I. em.

Francia, angol, német, olasz, magyar magánórákban és tanfolyamokban. **Uj tanfolyamok minden hó elsején!** A tanfolyamra csak általános műveltséggel rendelkezők vehetnek fel.

18986—1920.

Hirdetmény

Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező Szikgyakor nevű 388 kat. föld területű földbirtok 1920. évi október hó 1-től 1923. évi szeptember hó 30. napjáig terjedő 3 évre nyilvános árverés útján bérbe fog adatni.

A városháza kistanácstermében megtartandó nyilvános árverés határideje folyó évi szeptember hó 24-ik napjának délelőtt 9 órája.

A kikiáltási ár 22116 korona.

Az árverési feltételeket a hivatalos órák alatt a városi számvevőségénél bárki megtekintheti.

Debreczen, 1920. évi szept. 20.

A városi tanács.

Férfi és női szövet ujdonságok érkeztek
Koros Sándor üzletében.

Saját érdekében teszi, ha mielőtt vásárlásait eszközli, megtekinti raktárat Piac-u. 69. alatt, hol a legfinomabb férfi és női angol szöveteket, ugyszintén mindenféle béléssarukat és szabókellékeket legolcsóbb árban beszerezhet.

18057—1920.

Hirdetmény

Debreczen sz. kir. város Tanácsa közhírré teszi, hogy az ondódi — ideértve a Czuczát is — földeken gyakorolható vadászati jog 1920. évi szeptember hó 1-től 1924. évi január hó 31. napjáig terjedő 4 vadászati évre nyilvános árverésen bérbe fog adatni.

A városháza kistanácstermében megtartandó nyilvános árverés határideje folyó évi szeptember hó 24-ik napjának délelőtt 9 órája.

Az árverési feltételeket a hivatalos órák alatt a városi számvevőségénél bárki megtekintheti.

Debreczen, 1920 szept. 20.

A városi tanács.

Szabó János

uri szabósága és egyenruházati cikkek raktára Püspöki palota. (Nagytemplommal szemben.)

Hízott sertés
eladó.

Péterfia-u. 26.

Ha szép akar lenni? Korzó arczkremit és szappant használjon!

PARFÜMÖK prima minőségűek, Pipere szappanok. Mindenféle piperecikkek, kőszerek, irrigátor felszerelések, gummi áruk, GAZDASÁGI GYIKKEK, kreolin stb. legolcsóbban szerezhetők be a

Korzó Drogueriában Piac-utca 42.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Mustot

veszek. Hordót kölcsönzők, értekezések délután Poroszlai-ut 10. Telefon 273

László András

ácsmester mindenremű ácsmunkát elvállal, lakás Csillag-utca 24.

Boroshordók

és 12 000 téglá egy használt főzőkonyha és 2 nagy tokos ajtó eladó. — Vartúca 8.

Vadászfeyyer

12-es kakasnélküli eladó. Rózsa-u. 3.

Koros Sándor

férfi-szabó üzletében Piac-u. 69. Saját készítésű elegáns férfi öltönyök kaphatók.

Cimbalom

igen jó hangu, pedálos eladó, Hadházi-ut 12. I. em. Árpád-tér.

Debreczeni Gazdák

Bankjárszvénytárs. Kossuth-u. 17. Kölcsönöket folyósít házakra, földekre és értékpapírokra. Betéteket elfogad a betétek után kamatot ad, értékpapírokat vásárol és elad. Elfogad értékeket megőrzés céljából bérbe ad (safé deposit) páncél rekeszeket. Takarékpénztár és bankügyletek minden ágazatával foglalkozik. Feleknek minden pénzügyi műveletnél rendelkezésre áll.

Kövér és Altmann

szűcsök, Piac 42. Pannónia épület. Bármilyen szakmába végző munkákat pontosan és jutányosan készítenek.

MUSTOT

veszek minden tételben azonnali szállításra, hordót rendelkezésre bocsájtok.

Ajánlatok HACKSTOCKMIHÁLY névre Debreczen, Frohner szállóba kérek.

Állandó állást nyerhet jó megjelenésű agilis fiatal ember mint

EXPEDITOR

Hirdetés-szerző

lapunk kiadóhivatalában (Piac-u. 59.) fix fizetés és jutalék mellett.

Bélyegzőgyár és vésőintézet
PAULÓ I.
Batthyányi-u. 22.
Telefon: 1365.

FORGÁCS I.
műorás
Bádógos-u.

Tankönyvek bekötését

bördíszmü-munkát tartós és izléses kivitelben készít

VARJAS PÁL

könyvkötő, Egyháztér 3. sz.

Zákány József

fuvarozási vállalata
PIACZ-UTCZA 43. SZÁM.

KÉSZIT Központi szeszfordéket, Pálinkafőző üstöket

MENDLOVITS S., rézműves,
Nyirbátor Szabolcsm. Alapított 1890.

FÉNYKÉPNAGYÍTÁSOK

legsikerültebbek és legolcsóbbak
TAKÁCS VINCZE
fényképszéni, Egyház-tér 3.
Nagytemplom mellett.